

Griffie ER Bonaire	
Ingek.:	MAR 10 2021
Volgnummer:	ER-2021000163
Griffier:	Uitv.:

Openbare eilandsraadvergadering
 dd.: 20 APR 2021
 Besluit: Aan Vaste Lide
 R&O om advies de Griffier

PERSBERICHT UNKOBON OVER DE WEGEN OP BONAIRE

De verkeersveiligheid is door de steeds slechter wordende wegen op Bonaire onaanvaardbaar gedaald. Het is overduidelijk dat het Bonaire niet lukt om op afzienbare termijn voldoende wegen te vernieuwen. Unkobon pleit daarom voor een structurele koerswijziging waarin de hoofdrol bij de uitvoering van de renovatie van wegen op korte termijn door Nederland wordt overgenomen.

Komt het nog ooit goed met de wegen van Bonaire?

Kort geleden werd de voortgang van het Bestuursakkoord-dat al ruim 2 jaren loopt- tussentijds beoordeeld. Staatssecretaris Knops en ook gezaghebber Reina gaven bij die gelegenheid aan dat er veel is gebeurd, maar vooral nog achter de schermen (analyses en visievorming). Dat is dan de verklaring dat de bevolking van Bonaire nauwelijks iets gemerkt heeft van de beloofde verbeteringen die het Bestuursakkoord zou moeten brengen, met de ondersteuning vanuit Nederland.

De staatsecretaris zag wel enkele lichtpuntjes. "Als je kijkt naar de wegen, dan zie je echt wel vooruitgang", zo stelt hij.

Maar mensen die op Bonaire wonen, weten wel beter. Er is geen vooruitgang de wegen zijn juist slechter dan ooit. Met het drukker geworden verkeer, de zwaarbeladen vrachtwagens op en neer rijdend naar de vele bouwprojecten op het eiland en de aanhoudende regens is de toestand van het wegennet levensgevaarlijk geworden.

De wegen zitten vol scheuren en gaten, kapotte putten en blootliggende leidingen op weggespoelde zandwegen. De bevolking en ook de toeristen lopen onaanvaardbaar grote risico's bij verkeersdeelname. Noodreparaties aan de wegen komen veel te laat. En zo nu en dan wordt wel een stukje nieuw asfalt aangelegd, maar dat gaat veel te langzaam (bijvoorbeeld de Kaya Carlos Nicolaas) of het gebeurt niet goed (zoals de rotonde aan de Kaya Amsterdam die nog steeds niet open is). De enkele honderden meters nieuw asfalt vallen in het niet bij de verslechtering van de kilometers wegdek waar steeds meer gaten in vallen.

De toestand van de wegen op Bonaire laat zich dan ook met gemak vergelijken met dat van een derde wereldland! Maar Bonaire is geen derde wereldland. Het is een gemeente van Nederland, één van de meest welvarende landen ter wereld. Bonaire is wel een gemeente in de Cariben en niet in het Europese deel van Nederland.... dat zal wel het verschil zijn. In Europees Nederland zijn zelfs bospaden of polderweggetjes stukken beter én veiliger dan de hoofdwegen in Caribisch Nederland.

Unkobon is al lange tijd in gesprek hierover met de verantwoordelijke gedeputeerde voor de wegen op Bonaire, dhr. James Kroon. Ook hij is ontevreden hoe het gaat met de voortgang bij het opknappen de wegen, zo verklaart hij tegenover Unkobon. Maar er is te weinig geld, expertise en uitvoeringskracht op het eiland om de wegverbetering zelf tot een goed eind te brengen.

Onderzoek wijst uit dat een gedegen renovatie van het totale wegendek op Bonaire ongeveer 250 miljoen dollar kost. Het gaat dan om een megaproject dat technisch en logistiek veel uitdagingen kent en ongeveer 10 jaar in beslag zal nemen. Dat kan Bonaire als kleine gemeente nooit zelf opbrengen en uitvoeren. En daar hoeven we ons ook niet voor te schamen. Ook kleine gemeenten in Europees Nederland kunnen dit echt niet.

Komt het dan nog wel goed met onze wegen?

Unkobon denkt dat het alleen goed kan komen als de Nederlandse overheid meer en anders hulp gaat bieden. Nu geeft Nederland jaarlijks wel extra geld voor de wegverbetering aan Bonaire. Maar daarmee kom je niet veel verder dan wat er nu gebeurt ... elk jaar een paar stukjes asfalt gelegd door lokale uitvoerders terwijl de rest van het wegennet volledig vervalst.

Veel beter is het als de Nederlandse overheid garant zou gaan staan voor de inzet van het totale benodigde bedrag van 250 miljoen dollar.*) Dan zouden deskundige wereldwijd opererende spelers geïnteresseerd kunnen worden voor de uitvoering van het megaproject. Na een zorgvuldige selectieprocedure kunnen grote partijen worden aangetrokken die veel expertise en ervaring hebben met zulke complexe civiele werken. Zij kunnen dan langdurig gecontracteerd worden en tussentijds afgerekend worden op resultaat. Je kunt die grote partijen ook verplichten tot samenwerking met lokale uitvoerders, zodat er voldoende werk komt voor lokale arbeidskrachten (en er werkgelegenheidsprojecten te verbinden zijn aan het megaproject).

De selectieprocedure en directievoering zou de Nederlandse overheid zelf moeten uitvoeren of bijvoorbeeld dit beleggen bij Rijkswaterstaat, waar de expertise aanwezig is. Dan hoeft Nederland ook niet bevreesd te zijn dat het geld voor de wegen niet goed wordt besteed hier op het eiland. En Bonaire hoeft zich helemaal niet bezig te houden met de ontwikkeling van de nieuwe wegen, maar zou zich vooral kunnen focussen op goed onderhoud, dat is al een hele klus. Een mooie verdeling: Nederland de wegverbetering/renovatie, Bonaire het onderhoud.

Vanuit Unkobon menen we dat bovenbeschreven aanpak de enige manier is om op afzienbare termijn te komen tot een daadwerkelijke verbetering van het levensgevaarlijke wegennet op Bonaire. Bonaire kan het niet, dat is toch onderhand wel gebleken..... Nederland moet inspringen!

*) Is 250 miljoen dollar niet teveel gevraagd? Dat valt mee. In Europees Nederland wordt gemiddeld 2,5 tot 3 miljard euro per jaar (!) uitgegeven aan verbetering van het wegennet (Bron;

website Rijksoverheid.nl, aanlegprogramma voor wegen). Dat is omgerekend naar dollars, 3 tot 3,6 miljard dollar per jaar. De jaarlijks benodigde 25 miljoen dollar (gedurende 10 jaar) voor Bonaire is dus nog geen 1% van de jaarlijkse begroting voor de Europees Nederlandse wegen.

Naschrift; inmiddels heeft Nederland een programmamanager Wegen aangesteld voor Bonaire. Die moet opnieuw plannen gaan maken voor de aanpak van de Bonairiaanse wegen. We hopen van harte dat hij de inzichten van Unkobon deelt en Nederland op korte termijn kan overtuigen om het wegenprobleem op een andere wijze mee aan te pakken.

Relato di prensa di Unkobon relashoná ku kayanan aki na Boneiru

E seguridat den tráfiko aki na Boneiru, pa motibu di e kayanan ku ta peorando dia pa dia, a baha yega na un nivel inaksèptabel. Ta mas kla ku di dia ku Boneiru su so no por logra renobá suficiente kaya den un término kòrtiku. Komo tal Unkobon ta boga pa un cambio struktural, den kual e instansha prinsipal pa ehekutá renobashon di e kayanan riba un término kortiku, ta den man di Hulanda.

Kayanan di Boneiru lo por mehorá un dia den futuro?

Resientemente progreso di e “Bestuursakkoord”, ku ta andando ya pa dos aña kaba, a keda husgá. Sekretario di estado, señor Knops y tambe Gezaghebber Reina a duna di konosé na e okashon ei ku hopi kos a wòrdu hasí tras di kòrtina (analysis y vishon) Esaki ta e deklarashon pakiko e habitantenan di Boneiru apenas por a nota e mehorashonnan primintí ku mester a bin ku e “Bestuursakkoord” sostené pa Hulanda.

E sekretario di estado a mira algun lus den horizonte. Segun señor Knops si tuma por ehempel e kayanan bo ta mira un adelanto real.

Pero habitantenan di Boneiru ta opiná kompletamente otro. No tin adelanto. Kontrari. E kayanan ta mas malu ku nunca. Tráfiko ta oumentando kada dia mas i mas, truknan pisá yená ku greis ku ta kore bai bin pa e hopi konstrukshonnan ku ta tumando lugá i e awaseru di e ultimo dianan aki, a buta ku e kayanan a bira peligrosísimo.

Kayanan ta yená ku schur y buraku, kloakanan kibrá y kabelnan di telefon y koriente ku ta sali bin ariba den kayanan di tera pa motibu ku awa a koba saka nan. E poblashon y tambe e turistanan ta kore peliger inaksèptabel partisipando den tráfiko. Reparashonnan di urgensha ta wòrdu hasí demasiado lat. De bes en kuando ta asfaltá un kaya pero esaki ta sosodé demasiado poko poko (mira por ehempel Kaya Carlos A. Nicolaas) òf e ta sosodé robes (retonde Kaya Amsterdam, ku te ainda no ta kla). Asfaltamentu di algun shen meter ta nada kompará ku e kantidat di kayanan ku dia pa dia ta bira pió pa motibu di mas i mas buraku.

Situashon di e kayanan aki na Boneiru fasilmente por wòrdu kompará ku kayanan den paisnan di terser mundu. Pero Boneiru no ta forma parti di e terser mundu. Boneiru ta un munisipio di Hulanda, un di e paisnan mas próspero i riku di mundu. Boneiru ta un munisipio den Caribe i no den e parti Oropé, por ta esei ta e diferensha? Na Hulanda hasta kamindanan den mondi ta muchu mas mihó ku e kareteranan prinsipal den Hulanda Caribense.

Ya pa basta tempu Unkobon ta den diálogo ku e diputado responsabel pa kayanan aki na Boneiru, señor James Kroon. Segun señor Kroon a deklará na Unkobon ku e tambe ta hopi disgustá i malkontentu ku renobashon y drechamentu di e kayanan, no tin e progreso ku e ta deseá. E problema ta ku Boneiru no tin e finansas nesesarario i e ekspertisio pa drecha i renobá e kayanan den un término deseabel.

Un investigashon a indiká ku un renobashon sólido di tur e kayanan aki na Boneiru lo kosta mas o menos 250 miyon dollar. Esaki lo bira un proyekto grandi ku lo tin hopi reto i logistiko i ku lo bai tuma mas o menos 10 aña pa kaba. Esaki Boneiru komo munisipio chikí nunca lo por produsí i ehekutá su so. Pa esaki nos no mester tin berguensa. E munisipionan chikí na Hulanda tampoko lo ta por hasi esaki.

Tin e speranza ku un dia nos por goza di kayanan den bon kondishon aki na Boneiru?

Unkobon ta di opinion ku esaki solamente ta posibel si Gobiernu di Hulanda duna mas y tambe ofresé mas yudansa. Aktualmente Hulanda anualmente ta dunando en berdat ekstra plaka pa mehorashon di kayanan aki na Boneiru. Pero no ta sufisiente. Resultado di esaki ta loke ta sosediendo aktualmente. Kada aña un pida di algun shen meter asfalt mientras sobrá di e kaya ta den dekadensia.

Lo tabata muchu mas mihó si gobiernu hulandes para garantia pa e montante nesesario ku ta ser kalkulá na 250 miyon dollar**. Esaki lo atraé kontratistanan di rònt mundu pa ehekutá e proyekto magno aki. Despues di a sigui koutelosamente e prosedura pa selekshon di un kontratista lo negoshá ku e kompanianan grandi aki ku tin hopi ekspertisio y eksperensia ku e trabounan kompleho aki. Nan lo por risibí un kontrakto di mas aña òf wòrdu retirá den kaso di mal prestashon. Tambe lo por obligá e kompanianan aki pa traha huntu ku e kompanianan lokal di moda ku lo bin sufisiente trabou pa e trahadónan lokal.

Gobiernu hulandes mes lo mester ehekutá e prosedura di selekshon y e direktorado òf buta e enkargo aki serka Rijkswaterstaat unda tin e ekspertisio nesesario. Hasiendo esaki Hulanda no mester tin miedu ku e plaka destiná pa drechamentu y renobashon di kayanan aki na Boneiru, no wòrdu utilisá korektamente. Boneiru na su turno no mester preokupá su mes mas ku desaroyo di e kayanan nobo. Boneiru lo mester buta solamente atenshon riba mantenshon di e kayanan. Esaki mes lo ta un trabou enorme. Un bonita repartishon di trabao: Hulanda ta tuma e mehorashon y renobashon di e kayanan na su enkargo y Boneiru ta tuma e matenshon na su enkargo.

Pa Unkobon e akshon ariba menshoná ta e uniko manera pa yega na mehorashon di e kareteranan peligroso aki na Boneiru den un término kortiku. Boneiru su so no por, esei a keda demostrá kaba. Hulanda mester kai aden.

250 miyon dollar ta di mas pidí? No. Gobiernu Hulandes ta presupuestá anualmente 2.5 pa 3 milyard euro pa drechamentu y mehorashon di su kareteranan (website Rijksoverheid.nl aanlegprogramma voor wegen) E 25 miyon dollar ku mester anualmente durante un periodo di 10 aña pa Boneiru no ta ni 1% di e presupuesto anual pa kayanan na Hulanda.

PS

Mientras tantu Hulanda a nombra un Programmamanager Wegen pa Boneiru. Esaki lo mester bai traha plannan nobo pa mehorashon y renovashon di e kayanan aki na Boneiru. Unkobon ta spera sinseramente ku e meneer aki

kompartí e idea di Unkobon p'asina konvensé Hulanda pa riba un término kortiku, ehekutá e problema di kaya aki na un otro manera.